

LUNDS
UNIVERSITET

Brexit – Det troliga i det otroliga

Henrik Cederholm

Abstract

The United Kingdom's choice to leave the European Union came as a surprise for a large part of the politicians in EU. But it was not only a surprise for politicians outside of the UK, even Boris Johnson a front figure for the UK leave campaign was surprised at the referendum result. The choice to leave EU can be considered a result sprung from the dissatisfaction with EU policy in the UK.

The study summarizes and combine EU enlargement theories, which try to explain why countries outside the EU would want to join the EU and why countries inside the EU would want to accept new countries, to analyze the leave campaign's arguments for leaving the EU. The findings suggest that, given the facts presented by the leave campaign, leaving the EU is not a surprising result. At the same time the findings suggest that some parts of the theory need to be revised to explain why a country would want to leave the EU.

Nyckelord: Brexit, Europeiska Unionen, European Union, EU, Storbritannien, United Kingdom, EU utvidgning, EU enlargement, utvidgning, enlargement, integrationsteori, integration theory

Antal ord: 9888

Innehållsförteckning

1. Introduktion	4
1.1 Inledning	4
1.2 Syfte och frågeställning	5
1.3 Material	5
1.4 Avgränsning	5
1.5. Definitioner	6
1.5.1. Utvidgning	6
1.5.2. Integration	6
1.5.3. Institutionaliserings	6
1.6 Bakgrund	7
1.7 Kritiska reflektioner	7
2. Tidigare forskning och mitt bidrag	7
3. Teori	9
3.1. Medlemskapsefterfrågan	10
3.1.1. Rationella teorier	10
3.1.2. Konstruktivistiska teorier	11
3.2. Medlemspolitik	11
3.2.1. Rationella teorier	11
3.2.2. Konstruktivistiska teorier	12
3.3. Medlemskapsefterfrågan och medlemspolitik	12
3.3.1 Rationell teori	13
3.3.2 Konstruktivistisk teori	13
4. Metod	14
4.1. Idealtyper	14
4.1.1 Utom	14
4.1.2 Inom	14
4.2. Utförande	15
5. Empiri	16
5.1. Lämna sidans argument	16
5.1.1. Rationella argument	16

5.1.2 Konstruktivistiska argument	21
5.2.3 Empirisk sammanfattning	21
6. Lämna kampanjen som idealtyp	23
6.1 Storbritannien Utom EU	23
6.1.1 Rationell teori	23
6.1.2 Konstruktivistisk teori.....	24
6.2. Storbritannien Inom EU	25
6.2.1 Rationell teori	25
6.2.2 Konstruktivistisk teori.....	25
7 Slutsats	25
7. Referensförteckning.....	27

1. Introduktion

1.1 Inledning

Den 23 juni 2016 höll Storbritannien en folkomröstning om huruvida Storbritannien skulle stanna kvar eller lämna den Europeiska unionen, framgent förkortat EU. Röstutfallet från omröstningen blev 52% för att lämna EU och 48% för att stanna kvar i EU (Hunt & Wheeler, 2016). Resultatet kom som en överraskning, inte bara för EU-politiker utan även för Boris Johnson en frontfigur för lämna rörelsen (Hinsliff, 2016).

Theresa May som tog över som premiärminister efter det att David Cameron avgått (Stewart & Walker, 2016) och tog på sig att förhandla det brittiska utträdet tycks inte heller anse att ett utträde ur EU var det föredragna utfallet. Hon höll ett tal innan utträdet där hon argumenterade för att det varken var ekonomiskt gynnsamt att lämna EU eller att det är gynnsamt från en säkerhetsaspekt och att utträdet inte skulle lösa det underskott av suveränitet som varit en drivande fråga för lämna sidan. I sitt tal återvänder hon många gånger till att Storbritannien självfallet skulle klara sig utanför EU men att Storbritannien skulle klara sig bättre inom EU (May, 2016). Detta bör dock inte tolkas som att hon anser att lämna är ett alternativ, något som görs tydligt med ett citat från hennes tal *"Of course Britain could cope outside of the European Union. But the question is not whether we could survive without the EU, but wheter we are better off, in or out."* (May, 2016, s. 185).

Det är värt att notera att citatet från Mays tal är näst intill identiskt med Harold Wilson, tidigare premiärminister, som i samband med Storbritanniens process för att få till ett inträde i EU höll ett tal till EU:s då sex medlemsländer.

"[I]f they, the Six are ready for negotiations to begin, we are ready. If, in these negotiations, we achieve terms satisfactory for Britain, on the lines we have outlined, then negotiations will succeed... It is the common interest of us all to achieve economic unity. But if this cannot be achieved, we can stand on our own feet. At a heavy price for Britain, no doubt, but at a heavier price for Europe, and at a devastating price for Europe's influence in the world" (Wall, 2013, s. 339).

Båda säger att Storbritannien kan klara sig utanför EU men att det inte är den väg som är att föredra. Den stora skillnaden är att Wilson höll talet för att Storbritannien skulle kunna ansluta sig till EU medan May höll talet för att förhindra ett utträde ur EU. Det är alltså samma argument, samma typ av situation, men på många sätt omvända utfall.

1.2 Syfte och frågeställning

Forskningen som gjorts på EU utvidgning samt den teori som skapats lider av en stor brits, något Frank Schimmelfenning och Ulrich Sedelmeier i sin artikel *Theorizing EU enlargement: research focus, hypotheses, and the state of research* (2002) lyfter upp. Den forskning som gjorts har enbart behandlat enstaka fall eller förhandlingsrundor. Det saknas således forskning som jämför förhandlingsrundor men det saknas även forskning som binder ihop själva teorin. De flesta artiklar handlar om antingen utbudssidan av utvidgning eller efterfrågan på utvidning.

Utbudssidan är de länder som redan är medlemmar i EU, efterfrågan kommer från de som vill bli medlemmar. Det saknas således forskning som knyter ihop teorin till en teori om varför det sker utvidgning. Uppsatsens syfte är att brygga detta teoretiska gap och att sedan se varför lämna sidan vill lämna EU. Frågeställningen är formulerad enligt följande:

- Varför finns det strömningar i Storbritannien vilka är för ett brittiskt utträde ur Europeiska unionen?

1.3 Material

Det material som valts för studien är kampanjmaterial från de aktörer som var för ett utträde. Denna avvägning motiveras med att materialet antas innehålla den information väljarna som röstat för ett brittiskt utträde använt sig av för att fatta sitt beslut. Även om väljare, som röstat för ett utträde, inte håller med om alla budskap som givits så antas de tillsammans hålla med om budskapen. Det vill säga att de väljare vilka röstat för ett utträde, som grupp håller med om de budskap lämna sidan givit.

Kampanjmaterialen kommer från hemsidan votetoleavetakecontrol.org, ”vote to leave take control”. Hemsidan är lämna kampanjens officiella hemsida där de gått ut med sitt budskap och sitt material till den breda allmänheten (Taylor, 2016). Det är dock inte där materialet är hämtat då lämna kampanjen beslutat att radera materialet och ersätta det med ett tack meddelande till de som röstade för att lämna. Detta har lett till en rad spekulationer, så som att lämna kampanjen inte vill att folk ska kunna se vad som lovades (Taylor, 2016). Istället är materialet hämtat från online arkivering där hemsidan och dess innehåll är sparat (Vote Leave Archive, 2015). Hemsidan innehåller bland annat tal som politiker för lämna sidan hållit samt en sammanställning i form av en pdf fil som sammanfattar de huvudargument lämna sidan använt sig av.

1.4 Avgränsning

Då det aktuella fallet är unikt och inte har inträffat tidigare kommer studien att enbart se på Storbritanniens val att lämna EU. Man kan tänka sig att man jämför utträdet med utträden ur andra organisationer. Detta gör Frank Schimmelfenning och Ulrich Sedelmeier i sin artikel

Theorizing EU enlargement: research focus, hypotheses, and the state of research (2002). Dock jämför Schimmelfenning och Sedelmeier inte det europeiska fallet med andra organisationer, utan applicerar istället allmänna integrationsteorier på EU. Man skulle kunna tänka sig att man jämför Storbritanniens utträde med utträden ur andra organisationer. Men det kräver dels mer utrymme än vad denna uppsats tillåter och dels att man kan styrka att EU som överstatlig organisation kan jämföras med andra organisationer. Här kan det verkligen diskuteras om det är möjligt då en av nyckelpunkterna för utvidgning är att länder avstår suveränitet.

1.5. Definitioner

1.5.1. Utvidgning

Utvidgning används i denna studie för att beskriva processen att utöka unionen med fler medlemmar. Schimmelfenning och Sedelmeier (2002) definierar *utvidgning* av en organisation som *"a process of gradual and formal horizontal institutionalization of organizational rules and norms."* (Schimmelfennig & Sedelmeier, 2002, s. 503). I denna studie definieras *utvidgning* som en process av formell horisontell institutionalisering av EU:s regler och normer.

1.5.2. Integration

Integration används i denna studie för att beskriva fördjupningen av samarbete inom EU. Thomas Diez och Antje Wiener (2004) använder Ernst Haas definition av integration vilken är formulerad på följande vis:

"a process whereby political actors in several, distinct national settings are persuaded to shift their loyalties, expectations and political activities toward a new center, whose institutions process or demand jurisdiction over the pre-existing national states" (Ernst Haas i)(Weiner & Diez, 2004, s. 2).

Definitionen är väldigt inkluderande och tar hänsyn till inte enbart den politiska processen utan även den sociala, något som fungerar väl med denna uppsats.

1.5.3. Institutionalisering

Institutionalisering definieras i denna artikel som en process där handlingar och interaktion mellan sociala aktörer blir normativt strukturerade (Schimmelfennig & Sedelmeier, 2002, s. 503). Vid EU *utvidgning* innebär det att handlingar av och mellan sociala aktörer struktureras på ett sådant vis att de följer det mönster som EU satt upp. Det kan exempelvis vara regler som ska följas.

1.6 Bakgrund

Storbritannien är det första större landet vilket väljer att lämna Europeiska unionen. Men det finns länder som lämnat det europeiska samarbetet innan. 1962 lämnade Algeriet föregångaren till EEG, 1985 lämnade Grönland EEG och 2012 lämnade Saint-Barthélemy, en före detta fransk koloni på 10 000 invånare, EU (Harris, 2014). Det enda land som lämnat Europeiska unionen innan samarbetet är således Saint-Barthélemy, ett så litet land att hela befolkningen inte uppgår till mycket mer än invånarna i en mindre svensk stad.

Den Grönländske premiärministern Kuupik Kleist säger i en intervju med BBC att Grönland lämnade då de förhandlade fram en överenskommelse med EEG vilket gav dem mer pengar från sin fiskexport till den interna marknaden än vad de fick i bistånd. Han säger vidare att Grönland i princip inte exporterar något annat (Bloch, 2013).

Det sista landet, Algeriet är det enda land vilket har en tillräckligt stor population för att på ett rimligt vis jämföra ett utträde. Algeriets befolkning uppgår 2016 till drygt 40 miljoner (CIA, 2016). Men det är svårt att jämföra det europeiska samarbetet 1962 med dagens EU.

1.7 Kritiska reflektioner

Utvidgnings teorin utgår från ett statsperspektiv, d.v.s. teorierna studerar stater. Studier inom EU utvidgning har studerat staten bland annat genom att se på regeringar, (Mattli & Plümper, 2002), genom att se på en typ av gemensam nationell identitet, (Gstöhl, 2002), och genom att se på olika aktörer och deras inflytande inom staten, (Sogner & Archer, 1995). Denna studie kommer dock inte att studera den brittiska staten utan strömningar inom denna. Således kan man fråga sig om utvidgnings teorierna är direkt applicerbara på denna studie. Jag skulle dock vilja hävda att de är applicerbara då de strömningar som undersöks är så stora och omfattande att de kraftigt påverkar landet på statsnivå. Dessa strömningar har också lett till att Storbritannien tagit ett så pass avgörande beslut som att lämna EU.

2. Tidigare forskning och mitt bidrag

Tidigare forskning kring *EU utvidgning* har studerat både vad som får EU att vilja utvidga unionen och vad som får länder att ansöka om medlemskap till EU (Schimmelfennig, Sedelmeier 2002, s. 505–506). *Utvidgning teorier* kan hittas som en del av den forskning som behandlar integration i organisationer, de teorier som finns kring *utvidgning* är alltså en del i forskningsfältet *integrationsteori*. Schimmelfennig och Sedelmeier (2002) delar upp de existerande teorierna i två teoretiska inriktningar mellan vilka debatten har förts. De två fälten är metateorier vilka de understående teorierna hämtat sina grundläggande antaganden från. Fälten är rationalism och sociologisk och konstruktivistisk *Institutionalism*.

Antje Wiener och Thomas Diez (2004) väljer att dela upp integrationsteorierna i tre faser. Den första fasen från 1960-talet och framåt där teorierna baserar sig på rationella antaganden. Den andra fasen från 1980-talet och framåt med komparativa och institutionalistiska teorier. Den tredje fasen från 1990-talet och framåt präglades av social konstruktivism och andra kritiska teoribildningar.

De teorier vilka utvecklades under den första perioden var *neo-functionalism* och *intergovernmentalism*. Under den andra perioden utvecklades institutionella teorier och komparativa perspektiv, där perspektiv så som multi-nivå, nätverks styrning och Europeisering av *governance* regler utvecklades. Den tredje och sista perioden hade teorier om integration genom lag och diskursiva teoribildningar. Det är viktigt att notera att indelningen i perioder inte innebär att de tidigare teorierna förkastades utan att perioderna snarare symboliserar när de nya typerna av teorier börjar framträda.

Neo-functionalister hävdar att det är relationen mellan stater och regionala aktörer som skapar integration genom att regionala aktörer vill utnyttja *spill-over* effekter vilka är en effekt av avtal mellan stater. Integrationen sker således inte på grund av ett tydligt beslut utan som en gradvis process (Schmitter, 2004, s. 45–74).

Intergovernmentalism eller för att välja en mer specifik teori, liberal *intergovernmentalism*, tillhör gruppen rationell *Institutionalism*. Enligt den liberala *intergovernmentalism* teorin sker integration genom förhandlingar mellan stater. Staternas utrikespolitik är en effekt av påtryckningar från inhemska grupper vilka kommer till uttryck genom statliga institutioner (Schimmelfennig, 2004, s. 76–77)

Den andra fasen har inte en lika tydlig uppdelning mellan teorier som den första. Den forskning och teoribildning som uppkom under denna period kom inte från internationella relationer utan grundade sig på *policy-making* i EU (Jachtenfuchs, 2001, s. 247). Förenklat handlar teoribildningen om relationen mellan EU:s medlemsstater och medlemsstaterna EU nivå och var besluten fattas (Jachtenfuchs & Kohler-Koch, 2004, s. 101–105). Svagheten med nätverkstänket så som det utformades är att det förutsätter att medlemsstaterna är suveräna och tar sina egna beslut. Det lämnas dock ingen förklaring till hur besluten inom EU påverkar den inhemska politiken (Jachtenfuchs 2001, s. 249–250). På grund av detta trädde en teori kallade *Europeisering* fram. Teorin argumenterar för att medlemsländerna påverkas av beslut tagna på EU nivå genom att deras politik, policy och deras inhemska administrativa strukturer (Jachtenfuchs & Kohler-Koch, 2004, s. 109).

Den tredje periodens teoribildningar faller under metateorin *konstruktivism*. *Konstruktivism* bygger på tanken att vi konstruerar vår egen sociala sfär. Denna sfär konstrueras inte av individen utan av vi som grupp. Den enskilde individen agerar sedan inom denna sfären (Risse 2004, s. 160). Institutioner skapar således aktörers identiteter, institutionerna är alltså inte exogena faktorer för den enskilda aktören utan något som är med och skapar aktörens sociala roll (Schimmelfennig & Sedelmeier, 2002, s. 508–509).

Integration genom lag är en av de teorier som tillhör den tredje fasen. Teorin är att lagstiftningen skapar ett ramverk inom vilket aktörer agerar. Lagen är ett försök att konkretisera normer och

identiteter vilka vi vill upprätthålla, och det är då dessa normer och identiteter som skapar vår sociala ordning. Denna ordning är sedan det som ligger till grund för hur de enskilda staterna utvecklas (Haltern, 2004, s. 191–195).

Den diskursiva analysen av integration är inte i sig en teori utan snarare ett sätt att undersöka de frågor vi ställer oss i samband med integration. Tanken är att vi, genom att studera diskursen mellan aktörer, kan hitta svar på frågor så som varför länder vill ansluta sig till EU, eller varför länder som redan är med i EU vill släppa in nya länder (Wæver, 2004).

Det finns en rad studier om europeisk regional *utvidgning* där ett enskilt fall i form av enstaka länder eller förhandlingsrundor studerats. Exempelvis skriver Walter Mattli och Thomas Plümper (2002) om varför öststaterna ville ansluta sig till EU. Den slutsats som dras tycks handla om att ekonomiska fördelar gör att mer demokratiska länder ansluter sig men att mindre demokratiska länder inte ansluter sig trots att det finns ekonomiska argument för att göra detta. Kontentan tycks vara att den ekonomiska fördelen med medlemskap i EU är det avgörande.

Ett annat exempel på forskning baserat på en förhandlingsrunda men med en annan slutsats är Sieglinde Gstöhl (2002) artikel om Skandinavien och Schweiz förhandlingar för medlemskap i EU. De ställer sig frågan varför Sverige blev medlem medan Norge och Schweiz inte blev medlemmar? Gstöhls slutsats är att det inte enbart handlar om ekonomiska argument utan även att sälja in medlemskap som en del av den nationella identiteten.

Vi kan alltså se att det finns ett brett utbud av teoribildning kring området. Trots att det finns många teorier med olika inriktningar så är, som redan nämnt ovan, utbudet av forskning som jämför olika förhandlingsrundor med varandra begränsat. Schimmelfenning och Sedelmeier (2002) lyfter i sin artikel upp just detta och tillägger också att forskningen inte heller jämför med andra organisationer. Min studie kommer inte att försöka lämna ett bidrag på denna fronten men påverkas av avsaknaden av forskning vilken jämför olika förhandlingsrundor. Mitt bidrag till denna lucka i forskningen är istället att jag använder en rad olika forskningsbidrag för att skapa en teori om varför EU utvidgning sker. För att göra detta krävs det att utvidgningsteorins efterfråge- och utbudssida, varför länder vill ansluta sig till EU och varför länderna tillåts att ansluta sig, kombineras samt att de rationella och konstruktivistiska teoriernas argument kombineras

3. Teori

Teorin som läggs fram nedan är uppdelad i teori kring medlemskapsefterfrågan, forskning kring varför länder vill ansluta sig till EU, och medlemspolitik, forskning kring varför länder i EU skulle vilja släppa in nya länder. Som underrubriker till dessa är rationella teorier och konstruktivistiska teorier. Slutligen kombineras medlemskapsefterfrågan och medlemspolitiken med deras underrubriker till en samlad teori.

3.1. Medlemskapsefterfrågan

Efterfrågan på *utvidgning* förklarar varför en stat vill ansluta sig till EU (Mattli & Plümer, 2002, s. 557). Här kan två olika typer av teorier urskiljas, den ena baserar sig på rationella antaganden och den andra baserar sig på konstruktivistiska antaganden i sina försök att förklara varför en stat vill ansluta sig till EU (Schimmelfennig & Sedelmeier, 2002, s. 508).

3.1.1. Rationella teorier

De rationella teorierna utgår från att en stat alltid försöker maximera sina ”vinster”, det vill säga att om en stat tjänar mer på ett medlemskap än något annat alternativ så vill staten få till stånd ett medlemskap (Schimmelfennig & Sedelmeier, 2002, s. 510). Mattli och Plümer (2002) argumenterar för att dessa vinster består av teknisk och finansiell hjälp från EU vilket skulle leda till stark ekonomisk tillväxt. Men de största fördelarna skulle bestå i att medlemskap leder till kapitalinflöde och tillgång till den inre marknaden för de nya medlemmarna (Mattli & Plümer, 2002, s. 557–558).

Schimmelfennig och Sedelmeier driver ett liknande resonemang men stället vinster och nackdelar mot varandra. De argumenterar för att *policy* kostnaden ökar i och med omställningen och integrationen i EU. De vinster som nya medlemmar får är att de nu kan påverka *policy* och driva sina egna frågor i EU. Vidare argumenterar de för att ny medlemslänarna förlorar *autonomi* då de nu förlorar kontroll över sin interna *policy*. Samtidigt vinner de på att kunna delta i beslutsprocessen och att deras *autonomi* är skyddad från andra stater (Schimmelfennig & Sedelmeier, 2002, s. 510–511).

Schimmelfennig och Sedelmeier (2002) identifierar en extern variabel vilken de kallar för ”*General systemic conditions*”, vilken de säger påverkar beslutet om medlemskap. Denna variabel skulle kunna vara världsekonomin, teknologi eller säkerhet (Schimmelfennig & Sedelmeier, 2002, s. 512). Denna, för länderna, externa variabel kan också hittas i Gstöhl (2002) studie kring Skandinavien och Schweiz medlemskapsansökningar. Han påvisar hur Sovjets fall förändrade säkerhetsläget i Europa och således ledde till att dessa länder kunde överväga ett medlemskap (Gstöhl, 2002, s. 534). Även Pedersen (1994) identifierar Sovjets fall som en extern variabel, men utöver denna variabel argumenterar han för att EFTA-länder påverkades av att andra EFTA-länder gick med i EU och att deras handelsmöjligheter utanför EU:s interna marknad således blev svagare (Pedersen, 1994, s. 124).

Vi kan alltså se att de rationella teorierna identifierar tre interna variabler, ekonomi, policy och autonomi. Utöver dessa finns det också två externa variabler vilket är säkerhetsaspekter och ekonomiska aspekter (handel i Pedersens exempel). Mattli och Plümer (2002) tillför dock ett intressant argument som slutsats i sin studie av öststaternas anslutning till EU. De finner att det är mer troligt att länder som är mer demokratiska och således mer måna om sin befolkning ansöker om medlemskap till EU (Mattli & Plümer, 2002). I detta fall maximerar således enskilda aktörer inom landet sina fördelar genom att inte ge upp autonomi till EU.

3.1.2. Konstruktivistiska teorier

De konstruktivistiska teorierna antar att de strukturer som skapar den internationella arenan är en produkt av social interaktion. Om man fortsätter på denna logiken innebär det att länder med mer likartade identiteter och normer har mindre svårigheter att integrera sig i EU (Ibryamova & Rodríguez, 2006, s. 47).

Enligt konstruktivistisk teoribildning skapar de länder som vill bli medlemmar och de länder som redan är medlemmar en relation som baserar sig på en känsla av gemenskap (Schimmelfennig & Sedelmeier, 2002, s. 513). Denna känsla av gemenskap grundar sig på en konstruerad identitet som till exempel en nationell identitet (Gstöhl, 2002, s. 536) eller policy normer (Schimmelfennig & Sedelmeier, 2002, s. 514). Dessa normer och denna identitet är något som kan förändras genom att en politisk elit för fram dessa (MARCUSSEN, 1999).

En stat som söker medlemskap är tvungen att anpassa sin identitet och sina normer för att kunna integreras i EU. Något som kräver stora politiska omorienteringar (Schimmelfennig & Sedelmeier, 2002, s. 514). Men stater kan också se medlemskap som ett sätt att skydda den nationella identiteten. Något Sverige gjorde när den svenska modellen var utsatt för ekonomiska svårigheter, något ett EU medlemskap skulle kunna förändra (Gstöhl, 2002).

3.2. Medlemspolitik

När en stat ansluter sig till EU förändras EU:s interna maktbalans, normer och värderingar (Schimmelfennig & Sedelmeier, 2002, s. 507). Inför varje ny ansökan om medlemskap till EU måste de redan befintliga medlemsstaterna väga *integration* mot *utvidgning* (Tewes, 1998). Beroende på vilket teoretiskt perspektiv vi anlägger ser vi olika överväganden som måste göras.

3.2.1. Rationella teorier

Precis som det redan står beskriver under rubriken rationella teorier för medlemskapsansökan så utgår de rationella teorierna från att aktörer försöker maximera sina vinster. Mattli och Plümer (2002) argumenterar för att EU försöker maximera sin ekonomiska tillväxt och därför är det osannolikt att ett lågt utvecklat land skulle släppas in. Dock kan andra aspekter ha betydelse, så som unionens stabilitet och säkerhet (Mattli & Plümer, 2002, s. 552–553).

Föregående stycke har rört hur unionen som helhet kan tänkas resonera. Det är dock viktigt att komma ihåg att EU består av medlemsstater. Ett beslut om att acceptera nya medlemmar kan teoretiskt sett vara en vinst för unionen men samtidigt en förlust för enskilda medlemsländer. Detta kan lösas genom att de som ”vinner” på medlemskapet ger så kallade ”*side-payments*” vilka utjämnar skillnaden i vinst mellan medlemsstaterna (Schimmelfennig & Sedelmeier, 2002, s. 512–513).

Att släppa in nya medlemsländer innebär också att maktbalansen påverkas. De nya medlemsländerna kan nu påverka EU policy både genom ministerrådet och parlamentet (Gungor,

2006. Det har också funnits en oro bland medlemsländer att de många östländerna som släppts in på kort tid skulle bilda en egen grupp i EU, något Gungor (2006) visar inte skedde, åtminstone inte omedelbart.

Unionen måste också väga in säkerhet i sitt beslut om *utvidgning*. Unionen har incitament att släppa in nya medlemmar om de utomstående ländernas nuvarande situation hotar unionens stabilitet och säkerhet. Dessa hot kan vara ekonomiska, politiska eller sociala (Mattli & Plümer, 2002, s. 553). Mattli och Plümer (2002) lyfter också att illegal immigration är en av de vanligaste destabiliserande faktorerna, något som starkt påverkade beslutet om att släppa in öststater.

3.2.2. Konstruktivistiska teorier

Konstruktivistiska teorier analyserar sociala identiteter, värderingar och normer. De studerar hur väl olika aktörer matchar varandra. Om man helt strikt följer teorin skulle det betyda att enbart länder vilka unionen anser matchar väl med unionens egna identitet, värderingar och normer skulle släppas in (Schimmelfennig & Sedelmeier, 2002, s. 513–514).

Men det är inte helt orimligt att se på EU som pluralistisk organisation med många viljor. En intern maktkamp mellan olika intressen i EU kan leda till att länder vilka inte alla anser matchar unionen släpps in. Mattli och Plümer (2002) diskuterar just en sådan intern motstridighet. I deras exempel använde pro-utvidgning stater normer och värderingar mot de länder som motsatte sig *utvidgning* för att få igenom sina egna intressen (Mattli & Plümer, 2002, s. 556). Av detta kan vi se att *utvidgning* inte enbart sker när hela unionen anser att de potentiella medlemsländerna matchar unionen. Istället används här normer och värderingar för att säkra enskilda intressen.

En splittring mellan intressen är något Tewes (1998) tar upp. Han visar på hur Tyskland levt med två roller. I den ena rollen försöker Tyskland ena Europa, det vill säga fördjupa integration av Västeuropa. Men i den andra rollen arbetar Tyskland för att släppa in öststater i EU. Dessa motstridiga roller skapar en rollkonflikt. De övriga medlemsstaterna tycks snarast vilja fördjupa integrationen av ett Västeuropa med de normer och värderingar de anser tillhöra väst än att ta in nya länder vilka de anser inte överensstämmer med dessa värderingar (Tewes, 1998).

3.3. Medlemskapsefterfrågan och medlemspolitik

Vi kan se ovan att både stater som vill ansluta sig och stater som redan befinner sig i EU kan vinna på EU utvidgning, men de kan också förlora. Vad vinsterna och förlusterna består i och om det är en vinst eller förlust beror på vilket teoretiskt perspektiv som anläggs samt vilket land det är som ska ansluta sig. Genom att kombinera medlemskapsefterfrågan och medlemspolitik för rationella teorier respektive för konstruktivistiska teorier kan vi få en helhetsbild av vilka för och nackdelar det finns för medlemskap i unionen.

3.3.1 Rationell teori

När ett land går med i EU uppkommer både vinster och förluster för det land som gått med och de länder som redan är medlemmar. För det land som går med i EU består vinsterna i kapitalinflöde, tillgång till EU:s inre marknad, möjlighet att påverka policy i EU och skydd av landets autonomi från andra länder. Nackdelarna består i ökade policy kostnader vid integration i EU och minskad autonomi.

För de länder som redan är medlemmar består vinsterna av nya medlemsländer i olika saker beroende på vilken ekonomisk och säkerhetsmässig situation landet befinner sig i. Exempelvis tillför ett utvecklat land ekonomisk tillväxt till unionen genom att bidra med ekonomiska medel till unionen och utöka den inre marknaden (Schimmelfennig & Sedelmeier, 2002, s. 511) samtidigt som unionen inte behöver investera i att utveckla det nya landet. Ett land som inte är ekonomiskt utvecklat (i europeiska mått) kommer å andra sidan att kosta EU resurser i form av utvecklingsstöd.

Att släppa in nya länder är inte alltid i varje enskilt lands intresse inom unionen. På grund av detta kan *side-payments* ges från de länder vilka gynnas till de länder som inte gynnas eller missgynnas. Om inte *side-payments* används så är det troligt att det finns länder som kommer att motsätta sig att släppa in nya länder i unionen.

EU:s medlemsländer kan vinna på att släppa in ett land som är en risk för EU:s säkerhet och stabilitet. Vinsterna består i att landet när de släppts in måste rätta sig efter den policy, lagar och regler som EU har instiftat och kommer att instifta. På så vis kan man tänka sig att landet kan bli mer stabilt och således inte vara en risk för EU, genom att exempelvis minska illegal immigration till EU länderna (Mattli & Plümper, 2002, s. 553).

3.3.2 Konstruktivistisk teori

Länder som ansluter sig till EU har, genom en elit vilken för fram budskap till medborgarna, byggt upp en identitet vilken liknar den identitet EU:s medlemsländer har. Detta gör att länderna upplever en känsla av gemenskap vilket också möjliggör integrationen in i EU. När landet ansluter sig krävs trots detta en förändring av normer, värderingar och policy för att anpassa dessa till de normer, värderingar och policy som EU har.

De länder som redan är medlemmar i EU släpper in länder de anser matcha väl med deras egna normer, värderingar och policy. Dock kan det uppstå interna stridigheter där de olika medlemsländerna ser till sina egna intressen. Dessa interna stridigheter kan leda till att inte alla EU medlemsländer anser att de nya länder som släppts in matchar deras egna normer, värderingar och policy. Gemensamt för alla parter i anslutningsprocessen är att om inte parterna har en matchande identitet (normer, värderingar och policy) så riskerar det att skapa interna motsättningar i unionen.

4. Metod

4.1. Idealtyper

Det finns två extrempunkter Storbritannien kan ta i förhållande till sin plats i EU. De kan antingen vara medlem i EU, *inom*, eller stå utanför EU, *utom*. Det finns ett par variabler vilka har lyfts fram i teorin som förklarar varför utvidgning sker. Dessa variabler kan användas för att konstruera två idealtyper, landet som är *utom* EU och landet som är *inom* EU.

4.1.1 Utom

De variabler som studeras är ekonomi, säkerhet, suveränitet och nationell identitet. Ekonomi, säkerhet och suveränitet tillhör rationella teorier, identitet tillhör de konstruktivistiska teorierna.

4.1.1.1 Rationella teorier

Ett ekonomiskt outvecklat land vars interna situation inte är ett säkerhetshot mot EU kommer inte att släppas in i EU även om detta land själv vill bli medlem. Landet kommer, om det ansluter sig till EU, att ta emot mer resurser än vad det ger till EU innan det kommer ikapp de andra medlemsländerna. Vidare så är inte landets vinst av att gå med i den inre marknaden mindre än den förlust som uppstår inom ekonomin, suveränitet och/eller säkerhet. Landet har således fördelar av att förbli utanför EU och behålla sin egen policy och suveränitet. Ett exempel på detta är, som nämns i bakgrunden, Grönland som maximerade sina vinster inom fiske genom att lämna EU:s regleringar. Landets säkerhetsläge är sådant att det inte anser att det behöver det extra skydd som EU medför.

4.1.1.2 Konstruktivistiska teorier

Ett land vars identitet inte anses eller anser sig matcha EU:s identitet kommer inte att tillåtas ansluta sig eller vilja ansluta sig till EU. Medborgarna i landet och EU har inte en känsla av gemenskap med varandra. Detta innebär att det är både omständligt och förenat med stora kostnader att ställa om policy för landet. Det kommer också att uppstå kostnader för EU då integrationsprocessen inte är smidig. För idealtypen landet utom EU finns heller inga länder inom EU som har ett intresse för att landet ska ansluta sig till EU.

4.1.2 Inom

Precis som idealtypen Utom så är de variabler vilka studeras ekonomi, säkerhet, suveränitet och nationell identitet. Ekonomi, säkerhet och suveränitet tillhör rationella teorier, identitet tillhör de konstruktivistiska teorierna.

4.1.2.1 Rationella teorier

Helt enligt teorin skulle denna idealtyp vara ett ekonomiskt utvecklat land vars interna situation utgör ett säkerhetshot mot EU och vars säkerhetsläge är sådant att det anser att det behöver det extra skydd mot andra länder som EU medför. Dock får detta anses vara en teoretisk kuriositet. Anledningen till att ett ekonomiskt utvecklat land är mindre åtråvärt som medlem för EU är för att investeringskostnaderna i landet överstiger vad landet kan erbjuda EU. Ett land som har en intern situation vilken är ett säkerhetshot mot EU kostar troligen också EU resurser precis som ett utvecklat land.

Istället är idealtypen Inom ett av två olika typer, det ena är ett ekonomiskt utvecklat land vars interna situation är stabil men som anser att det behöver det extra skydd av sin autonomi från andra länder som ett medlemskap i EU innebär. Den andra typen är ett ekonomiskt utvecklat land vars interna situation är instabil och som anser att den egna autonomi är hotad av andra länder.

De två typerna skiljer sig alltså åt på två punkter. Det ena är hur utvecklad ekonomin är, det andra är den interna situationen i landet. De båda är lika på så vis att de båda gynnas av tillgång till den interna marknaden trots de restriktioner av policy detta medför. Det andra är skyddet av landets autonomi från andra länder som medlemskapet innebär.

4.1.2.2 Konstruktivistiska teorier

Ett land vars identitet landet själv anser och av EU:s medlemsländer anses matcha EU:s. Landet har en känsla av gemenskap med övriga EU länder, vilket innebär att landets policy är väl anpassad till EU:s. Generellt så står den policy som bedrivs på EU nivå nära den egna identiteten, även om enskilda länder kan uppleva att enstaka policy som genomförs inte är i landets egna intresse.

4.2. Utförande

I kapitlet ”Syfte och frågeställning” lyftes det teoretiska och empiriska luckorna inom EU utvidgning upp och hur uppsatsen ska täcka dessa. Men uppsatsen ämnar också försöka strukturera de argument som givits av lämna sidan i ett försök att skapa en överblick över de argument som givits av lämna sidan.

För att besvara frågeställningen kommer nästa kapitel att studera kampanjmaterial och uttalanden som gjorts av lämna sidan. Dessa två källmaterial ses i uppsatsen som lämna sidans budskap till väljarna och den fakta lämna väljarna tagit hänsyn till när de röstat. Dessa budskap grupperas därefter in i kategorier. Om budskap följer vad teorin säger är ett budskap vilket förespråkar icke medlemskap så sorteras det in i denna kategori. Om det istället är ett budskap vilket teorin säger borde vara ett budskap som stödjer medlemskap så sorteras detta budskap in under denna kategori. Ytterligare en grupp är de budskap vilka inte kan sorteras in under någon av de andra två grupperna.

När budskapen grupperats görs en analys av fallet som helhet. Denna analys syftar till att se om fallet mest ser ut som, enligt teorin, ett land vilket vill ha medlemskap eller om det mest ser ut som ett land vilket inte vill ha medlemskap.

5. Empiri

5.1. Lämna sidans argument

Genom sin hemsida¹ lyfter lämna sidan fram 11 områden vilka talar för att Storbritanniens situation skulle förbättras om de lämnar EU. Dessa områden är kostnader, kontroll, hälsa, immigration, säkerhet, företags åsikter, försvar, forskning och teknologi, energi, agrikultur och som sista område handel, investeringar och jobb. Argumenten inom dessa områden kan i sin tur grupperas in i fyra grupper. Där tre av grupperna är grupper som kommer från rationella teorier, ekonomi, säkerhet och suveränitet, och den fjärde grupper är argument som tillhör de konstruktivistiska teorierna, identitet.

De 11 områdena går in över varandra vilket gör att det inte går att ta de olika områdena och kategorisera in dem under någon av grupperna. En del av argumenten återupprepas genom många av grupperna, så som att EU:s regleringar leder till försämring. Detta argument används för många av områdena och används som ett argument inom alla de fyra grupperna. Det är således ett argument vilket binder ihop lämna sidans argument.

5.1.1. Rationella argument

5.1.1.1 Ekonomi

Många av de argument som framförts av lämna sidan rör ekonomi, även om ekonomin inte alltid är huvudargumentet så görs det anknytningar till ekonomin. Detta gör att nästan alla områden på ett eller annat vis hamnar under denna punkt.

Området *kostnader* rör bland annat den medlemsavgift som Storbritannien betalar till EU, argumenten som lyfts fram här är följande: Storbritannien ger EU 350 miljoner pund varje vecka, med dessa pengar skulle man kunna bygga ett nytt fullt bemannat sjukhus varje vecka. En annan kostnad som finns för att vara med i EU är regleringar utfästa av EU vilka kostar småföretag miljoner varje vecka. Ytterligare kostnader uppkommer kring energi regleringar vilka kostar konsumenter och företag miljoner.

Här ser vi att kostnader är lite av ett samlingsområde, därför passar det bra att föra in ett argument vilket lyfts fram i området *kontroll*, argumentet lyder som så att utan kontroll över det

¹ Votetoleavetakecontrol (Vote Leave Archive, 2015). Allt material som presenteras fram till det att någon annan källa anges är tagen från votetoleavetakecontrol.

egna landet kommer Storbritannien tvingas betala pengar till krisande euroländer vilket kostar the brittiska skattebetalarna enorma summor. Även området *energi* lyfts fram i punkten kontroll. Energiområdet handlar om hur samarbetet och regleringen kring Storbritanniens energi från EU:s institutioner är en stor kostnad för Storbritannien och snarast försämrar Storbritanniens energisektor.

De argument som lyfts fram är följande: EU reglerna har försenat och hotar att förhindra bygget av nya kraftverk. Nya kraftverk är något som behövs då EU regler har lett till att kraftverk har tvingats stänga ned något som lett till en betydande nedgång i elnätets kapacitet. Vilket i sin tur leder till ökad risk för strömavbrott. Vidare har EU policyn lett till att energipriserna har ökat vilket leder till en ökad kostnad inte bara för brittiska medborgare utan även företag, priset i kombination med osäkerheten kring energikapaciteten leder till att Storbritannien är mindre attraktivt för företag att etablera sig i.

Agrikultur är också ett område som är drabbat av EU regleringar vilka leder till ökade kostnader i produktion vilket även leder till ökade kostnader för konsumenten. Men det är inte enbart den ökade kostnaden för jordbruket vilket leder till ökade kostnader för konsumenter, EU har också inför strafftullar på afrikanska agrikulturprodukter vilket leder till att produkterna blir dyrare för konsumenterna än vad de annars skulle vara. På sin hemsida har lämna sidan fört in fiske under rubriken agrikultur, därför placeras *fiske* under agrikultur här.

Argumenten som förs fram på området är: EU:s *Common Agricultural Policy (CAP)*, är ett ineffektivt program som leder till ökade matkostnader för konsumenter och skadar den afrikanska agrikulturen eftersom den sätter strafftullar på produkter från tredje världen. För brittiska jordbrukare innebär den ökade kostnader då jordbrukarna tvingas förhålla sig till betungande lagar. Storbritanniens regering blir med jämna mellanrum bötfälld av Europeiska kommissionen² på grund av att regeringen inte genomfört EU lagar för CAP. Storbritannien var bötfällt för 642 miljoner pund mellan 2005 och 2015. Storbritannien bötfälls proportionerligt mer än Frankrike, Italien, Tyskland och Spanien. Om Storbritannien lämnar EU skulle Storbritannien själva kunna reglera sitt jordbruk och bestämma vilka som får subventioner och hur mycket subventioner som behövs. Även fisket skulle gynnas av att lämna EU då Storbritannien skulle kunna ta kontroll över den policy som bedrivs på området. Vilket skulle förhindra industrifiske av andra länder på Storbritanniens fiskevatten, något som lett till att exempelvis en holländsk trälare³ tagit en fjärdedel av Storbritanniens fiskekvot. Fiske policyn leder också till miljöpåverkan då stora mängder fisk dumpas då en båt uppnått den kvot de får fiska av en viss fisksort.

De ekonomiska argumenten mot regleringar inkluderar även *försvar*, *immigration* samt *forskning och teknologi*. Argumenten kring försvaret består till lika delar ekonomiska argument och suveränitet. De ekonomiska argumenten handlar om hur regleringar från EU leder till att försvaret inte kan välja sina egna leverantörer. Argumenten kring immigration är snarare en diskussion kring alternativkostnader, det vill säga att kostnaderna består i att Storbritannien förlorar pengar inte för att det kostar pengar utan för att de skulle kunnat tjäna pengar på att agera

² Europeiska kommissionens uppgift är bland annat att lägga fram lagförslag till Europaparlamentet och se till att EU-lagstiftningen tillämpas (Europeiska kommissionen, 2016)

³ Trälare; en sorts båt för fiske

annorlunda. De argument som finns kring forskning och teknologi handlar även den, till viss del om alternativkostnader och om hur EU fördelar pengar till forskning ineffektivt vilket leder till en ekonomisk ineffektivitet.

Argumentet kring *försvarsområdet* är följande: EU domstolarna har tagit kontroll över hur Storbritanniens underrättelsetjänst och militär verkar. EU ökar sin kontroll över vilken utrustning Storbritanniens militär köper och vem som tillverkar den. Detta kostar miljarder och försenar militära projekt med år.

Kring *immigration*: EU medlemskap leder till att Storbritannien inte kan kontrollera vem som kommer in i Storbritannien och på vilka villkor. Detta innebär att medlemskapet försvårar för personer från icke-medlemsländer att komma in i landet, personer som annars skulle kunnat skapa fler jobb eller på annat sätt bidra till samhället.

Kring *forskning och teknologi*: Delar av de pengar som Storbritannien ger till EU skulle kunna gå till långsiktiga forskningsprojekt. EU:s hantering av forskning är byråkratisk, långsam och har svårt för att anpassa sig till nya idéer. Pengarna som delas ut av EU fördelas ut på de många medlemsländerna så att många forskare får ta del av dem istället för att de går till de bästa forskarlagen på de mest framgångsrika institutionerna. Den forskningspolicy EU bedriver leder inte till ett nätverkande mellan universitet eller mellan universitet och näringsliv.

Handel, investeringar och jobb är föga förvånande enbart inordnad under ekonomiska argument. Argumenten kring denna punkt handlar övergripande om att EU, som marknad, visserligen är viktig för Storbritannien men att det finns stora möjligheter utanför EU också. Det lyfts fram att avtal med EU är viktigt och att Storbritannien kommer att få till stånd avtal likt de EU har med Norge eller Schweiz.

Argumenten kring *handel* är följande: Enbart 6% av företagen (44% av all export går till EU) i Storbritannien exporterar till EU och EU har varit en minskande exportmarknad de senaste 10 åren. Det innebär att 56% av all export går till övriga världen. Exporten till EU stod 2014 för 13,1% av Storbritanniens BNP medan exporten till övriga världen stod för 16,3% av BNP.

Storbritannien är EU:s största export partner vilket betyder att det är i EU:s intresse, speciellt Tysklands, att upprätta ett frihandelsavtal mellan EU och Storbritannien. Medlemskap i EU innebär att Bryssel för Storbritanniens talan i World Trade Organisation, WTO, om Storbritannien lämnar EU så kommer Storbritannien att kunna föra sin egen talan i WTO. Om Storbritannien lämnar EU skulle Storbritannien få ett utmärkt handelsavtal likt det Norge och Schweiz har. För det skulle vara kontra produktivt för EU att inte ge Storbritannien detta.

Kring *investeringar*: Nettoinvesteringar⁴ från EU i Storbritannien har minskat och nu är investeringar från USA viktigare. Detta är det argument som ges i ord men av den data som presenteras på hemsidan kan man utläsa att USAs investeringar i Storbritannien varken ökat eller minskat och att det således inte tycks vara ett trendbrott av den investeringstrend som funnits

⁴ Investeringar i Storbritannien – utgående investeringar från Storbritannien = nettoinvesteringar

sedan 2005. USA är således viktigare inte för att nettoinvesteringarna från USA ökat utan för att nettoinvesteringarna från EU minskat.

Kring *jobb*: Argumentet att tre miljoner jobb vill gå förlorade om Storbritannien lämnar är ogrundade. Storbritannien kommer självklart inte att vara det enda land i Europa som inte har en handelsöverenskommelse med EU. Därför kommer jobben inte att försvinna.

Av de olika områden som presenterats på lämnasidans hemsida är ovanstående de punkter som har tydligt ekonomiska argument. Men den punkt som heter *företags åsikter* förtjänar också att nämnas här och lyder enligt följande: Två tredjedelar av Storbritanniens företag anser att Storbritannien borde ta tillbaka makten att ingå sina egna handelsavtal. Ledande företag så som Vuxhall, Bentley, General Motors och JCB har sagt att deras investeringar i Storbritannien inte kommer att påverkas om Storbritannien lämnar EU. Storbritannien kommer ha ett bra frihandelsavtal med EU när Storbritannien lämnar EU.

Ovanstående punkt är starkt anknuten till investeringar men är snarare ett empiriskt styrkt argument, i övrigt passar den som helhet bättre in under gruppen suveränitet. Som avslutning förtjänar ett skatteargument, vilket inte lyfts fram som ett av huvudområdena på lämnasidans hemsida, att lyftas fram.

Skatteargumenten lyder enligt följande: Storbritannien är på grund av sitt medlemskap i EU oförmögna att förhindra multinationella företags skatteflykt. Företag kan, inom den europeiska marknaden, flytta pengar som de vill vilket leder till att de kan undfly skatter. Detta problem var något som lyftes upp till EU domstolen 2006, men domstolsutslaget blev att företagen var i sin fulla rätt att agera på detta viset. Domslutet har lett till en utbred skatteplanering och EU kommissionen själva har erkänt att den inre marknadens regler tillåter sådan planering. Storbritanniens egen lösning på skatteflyktsproblemet (DPT) förväntas nu att inbringa 0,5 miljarder pund mellan åren 2016/2017 till 2020/2021. Denna summa är enbart 6,8% av vad som förväntas betalas ut till stora företag på grund av stämningar av Storbritanniens skattelag i EU domstolen (Vote leave Archive tax, 2015).

5.1.1.2 Säkerhet

Ett par av områdena innehåller säkerhetsargument, det övergripande argumentet är att EU, både genom sin reglering och genom sitt försök att skapa en EU militär hotar Storbritanniens säkerhet. I området *säkerhet*, vilket är lite av en samlingspunkt för alla de argument som lyfts fram inom de resterande områdena, lyfts en rad argument fram.

Dessa *säkerhetsargument* lyder enligt följande: Storbritanniens underrättelseverksamhet och polis är kontrollerad av EU domstolen. Europeiska unionens stadga om de grundläggande rättigheterna, rättighetsstadgan, förhindrar Storbritannien att deportera våldsbrottslingar och ger EU domstolen makten över nästan alla säkerhetsfrågor. Att lämna EU skulle ge säkerhets fördelar. Så som att förhindra terrorister från att komma in i Storbritannien och ta bort en del av de hinder som finns för att Storbritannien ska ha ett effektivt militärt försvar.

I ovanstående punkt lyfts *immigrationen* upp, det mer specifika argumentet där handlar om hur Storbritannien i brist på kontroll över sitt eget land inte kan förhindra att terrorister lyckas ta sig

in i Storbritannien genom att de har tagit sig in i ett annat EU land och således inte behöver visa några resehandlingar för att ta sig vidare till Storbritannien. Det handlar också om hur Storbritannien inte kan förhindra att kriminella från andra EU länder vistas i landet.

Utöver immigrationen lyfts också Storbritanniens militära *försvar* upp. De argument som lyfts fram här grundar sig i att EU regleringar förhindrar att Storbritannien har ett effektivt försvar. Argumenten lyder enligt följande: EU reglerna leder också till att Ministry of Defence⁵ tar beslut vilka inte är i Storbritanniens intresse, enbart för att inte hamna i EU domstolen. EU parlamentet försöker ta bort Storbritanniens plats i FN:s säkerhetsråd. EU håller nu på att skapa en gränskontroll arme vilket vill ytterligare minska medlemsstaters kontroll över sin egen nation. Denna arme riskerar också att underminera NATO genom att alliansens nyckelfunktioner också skulle finnas i EU armen.

5.1.1.3 Suveränitet

Suveränitet är lämna sidans svar på frågan hur Storbritannien ska förbättra sin situation. Det lämna sidan tar upp om Camerons omförhandling med EU handlar för det mesta om hur Storbritanniens suveränitet skulle stärkas. De tar upp hur Storbritannien skulle kunna välja att inte följa EU:s rättighetsstadga. De hävdar att Camoron inte lyckades med sin förhandling då den överenskommelse Cameron fick till stånd inte är bindande. Det betyder att EU domstolen har lika stor makt som innan över Storbritannien. Fokus här ligger således på Storbritanniens suveränitet. Suveränitet är också ett ämne som återkommer genom alla punkter, dels genom att det är svaret på hur Storbritanniens situation ska förbättras och dels genom att det lyfts om mer direkt.

En direkt koppling till suveräniteten är när EU:s regleringar tas upp. Det lyfts fram i många av punkterna, som ni kan se ovan under grupperna ekonomi och säkerhet, det hävdas att regleringarna av EU över Storbritanniens olika områden leder till att Storbritannien inte går ekonomiskt lika bra eller att Storbritanniens säkerhet försämras. Svaret är att lämna EU så att Storbritannien får kontroll över områdena igen.

Ett av de områden som tas upp av lämna sidan är området *kontroll*. I Stora drag lyfter lämna sidan upp hur Storbritannien förlorat kontroll över många av sina nyckelområden genom att de ständigt förlorar omröstningar i EU och att de sedan blir tvungna att följa dessa lagar de själva är emot. Argumenten som lyfts fram är följande: EU lag står över brittisk lag, detta innebär att brittiska väljare inte kan rösta fram de som stiftar brittiska lagar. Storbritanniens högsta domstol är EU-domstolen, Storbritannien har förlorat kontroll över sin handel, mänskliga rättigheter och migration. Eurozonen⁶ har en majoritet av rösterna inom EU och kan alltid rösta ut Storbritannien. Storbritannien är tvungna att rädda euroländer som är i kris genom att ge dem pengar i så kallade *bailouts*⁷.

Michael Gove⁸ skriver i en artikel i The Telegraph 2016 varför han anser att Storbritannien ska rösta för att lämna EU. Hans argument är att det brittiska folket inte längre har kontroll över sina

⁵ Storbritanniens försvarsministerium

⁶ EU:s monetära union, det vill säga de länder som har Euron som sin valuta.

⁷ Ett land vars finansiella situation är sådan att det inte längre kan klara av sin ekonomi och därför får finansiellt stöd av andra länder och organisationer. Detta kallas bailout.

⁸ Parlamentsledamot i det brittiska parlamentet, Justitieminister

egna lagar utan att lagarna nu mer kommer från EU. Han anser också att detta skapar ett legitimitets problem då det brittiska folket inte väljer de som stiftar de lagar de är tvungna att följa. Det betyder också att lagstiftarna inte är ansvariga inför det brittiska folket. Detta är således en förklaring till varför suveränitet är viktigt, inte på grund av ekonomi eller säkerhet, utan för demokratiska värden.

5.1.2 Konstruktivistiska argument

Identitet är något som inte lyfts upp direkt som ett område eller en punkt men som kan identifieras om man läser mellan raderna och som lyfts fram i tal och debattartiklar av politiker från lämna sidan. Det huvudsakliga argumentet här är att EU:s intressen inte är samma intressen som Storbritannien har. EU väljer att agera på ett sätt som Storbritannien inte anser vara korrekt och som Storbritannien inte vill vara med om att stödja.

Iain Duncan lyfter upp i sitt tal ”Are we in this together?” den 10 Maj 2016 hur EU gynnar storskaliga västeuropeiska företag på bekostnad av framförallt södra Europa. Men även på bekostnad av mindre företag i Storbritannien. Detta leder till att de rika, speciellt centraleuropéer, blir ännu rikare. Han målar upp en situation där de starka profiterar på de svaga och hur de, britterna, inte kan stödja detta. Vidare argumenterar Iain Duncan för att inte enbart småföretag lider av den struktur som EU byggt upp, även den vanlige arbetaren förlorar på den rådande EU policyn. De vanliga arbetarna förlorar på att löner dumpas och jobb går till de som tar en lägre lön.

Den dåliga situation Storbritannien sitter i kommer inte heller att förbättras, den kommer att försämrans. Det finns en rad olika argument för varför Storbritanniens situation skulle fortsätta att försämrans. Ett av argumenten lyfter Ian Duncan upp i sin artikel, han argumenterar för att när ytterligare länder så som Albanien och Turkiet släpps in i EU kommer problemen bara att förvärras. Han går inte djupare in på exakt varför men tydligt är att Albanien och Turkiet skulle forma EU till en organisation Storbritannien inte anser sig höra hemma inom.

Genomgripande för de flesta områden som lyfts upp på sidan vote leave är hur EU regleringar inte fungerar för Storbritannien. De skapar ineffektivitet och problem inom många områden, så som försvaret som inte kan köpa vilket material de vill och av vem de vill, eller för jordbruket som tvingas anpassa sig till regleringar vilka göra att det brittiska jordbruket inte blir konkurrenskraftigt och att det afrikanska jordbruket inte kan hävda sig på den europeiska marknaden.

5.2.3 Empirisk sammanfattning

EU regleringar lyfts ofta upp och anses inte matcha Storbritanniens syn på hur ett problem ska motverkas eller hur de olika områdena ska effektiviseras. Regleringarna är snarare ett direktiv från en överstatlig organisation som saknar legitimitet och som inte har Storbritanniens intressen för ögonen.

De olika gruppernas argument går i mångt och mycket in i varandra. Ett argument som återkommer i många av punkterna och som sträcker sig mellan grupperna är hur Storbritanniens intressen i olika frågor inte tas till vara av EU, hur EU:s olika institutioner förbiser Storbritanniens intressen. Ett av dessa argument gäller de regler som sätts av EU och Storbritannien, dess medborgare och dess företag måste följa. Exempelvis tas dessa regler upp i punkten immigration där Storbritannien inte kan kontrollera vem som kommer in i landet, även energisektorn drabbas vilket resulterat i nedstängda kraftverk och höjt elpris. Till och med Storbritanniens försvar och underrättelsetjänst tar skada av de regler som kommer som diktat från EU.

Ett annat argument som återkommer är hur mycket pengar Storbritannien ger till EU och vad dessa pengar skulle kunna användas till istället för att finansiera en ineffektiv och kostsam byråkrati. Pengarna skulle exempelvis kunna användas till att rädda den krisdrabbade NHS⁹, de skulle också kunna användas till att öka cancerforskningen vilken på grund av EU har varit ineffektiv eller till att rent generellt öka forskningsanslag vilket skulle gynna Storbritannien mer långsiktigt.

Ett tredje och mer övergripande argument är också namnet på en av de punkter som tas upp ovan, kontroll. Kontroll över den egna politiken och lagstiftningen. Michael Gove¹⁰ skriver i en artikel i The Telegraph 2016 varför han anser att Storbritannien ska rösta för att lämna Storbritannien. Hans argument är att det brittiska folket inte längre har kontroll över sina egna lagar utan att lagarna nu mer kommer från EU. Just detta argument lyfts också upp i punkten kontroll ovan med tillägget att detta betyder att det brittiska folket inte kan utkräva ansvar av de som stiftar lagarna. Argumentet bygger i förlängningen på att Storbritannien förlorat sin suveränitet och nu mer styrs från Bryssel.

Ett argument som inte tydligt lyfts fram i någon av punkterna men som passar in bland de konstruktivistiska teorierna lyfts fram av Boris Johnson i artikeln ” *Boris Johnson exclusive: There is only one way to get the change we want – vote to leave the EU* ” i The Telegraph 16 Mars 2016 är hur EU har förändrats. I en rad fördrag har EU förändrat organisationen till vad den blivit idag. Denna förändring och detta nya EU är inte något Johnson identifierar sig med. Denna förändring tar sig uttryck i saker så som immigrationen vilken Storbritannien inte längre har kontroll över och Storbritanniens försök att omförhandla sina villkor jämt emot EU. I grund och botten bygger Michael Gove i artikeln ” *EU referendum: Michael Gove explains why Britain should leave the EU* ” i The Telegraph 2016 på samma tanke. EU har utvecklats till något han inte kan identifiera sig med, en organisation som agerar inom områden de inte har legitimitet att agera inom.

⁹ National Health Care i kris (Chand, 2016)

¹⁰ Parlamentsledamot i det brittiska parlamentet, Justitieminister

6. Lämna kampanjen som idealtyp

Föregående kapitel introducerade de huvudargument som använts av lämna sidan. Dessa argument kommer här att analyseras och sorteras i en av tre grupper, dessa grupper är Storbritannien inom EU, Storbritannien utom EU och slutligen de argument vilka inte kan placeras i någondera.

6.1 Storbritannien Utom EU

6.1.1 Rationell teori

Lämna sidans ekonomiska argument grundar sig på dels att Storbritannien bidrar mer till EU än vad de får tillbaka och dels hur EU:s reglering av Storbritanniens ekonomi leder till ekonomiska förluster för Storbritannien. De säkerhetsmässiga argumenten bygger på att Storbritanniens säkerhet hotas av EU då EU i allt högre grad försöker ta över viktiga säkerhetsfunktioner som den brittiska staten för närvarande innehar. Dessa funktioner är underrättelsetjänst, militärt försvar och kontroll av immigration. Genomgående för alla punkter är hur Storbritanniens suveränitet hotas genom EU. Detta tas upp i samband med kritiken av EU reglering av olika brittiska områden och punkten kontroll vilken handlar om hur Storbritannien förlorat kontroll över sina egna intressen.

De ekonomiska argument som framförs handlar till stor del om hur medlemskapet i EU kostar Storbritannien stora summor pengar, dels genom direkta kostnader och dels genom alternativkostnader. I teorin antas det att alla länder, i det långa loppet, ekonomiskt tjänar på ett medlemskap i EU och att ett lands beslut om att gå med eller inte handlar om hur landet väger de ekonomiska fördelarna mot den förlust i suveränitet som ett medlemskap medför. Beroende på landets säkerhetssituation kan även säkerhet väga in, ett land kan anse att EU stärker landets säkerhet och då vägs de positiva effekterna av säkerhet och ekonomi mot förlusten i suveränitet.

Av de argument som lyfts fram av lämna sidan kan vi dock se att lämna sidan inte anser att Storbritannien ekonomiskt vinner på ett medlemskap. Detta är ett genomgående argument som rör de flesta områden vilka lyfts upp av lämna sidan. De anser inte heller att Storbritanniens säkerhet förbättras utan snarare att säkerheten försämras i och med regleringarna av försvaret, den förlorade kontrollen över immigrationen samt den påbörjade EU armén.

Likt vad teorin säger anser lämna sidan att ett medlemskap i EU innebär en förlust av suveränitet för Storbritannien. Detta blir tydligt av argumenten då det ofta lyfts upp hur EU inför regleringar vilka inte är i Storbritanniens intresse och hur Storbritannien ständigt blir nedröstade i EU parlamentet.

Lämna sidan tycks dock helt i överensstämmelse med teorin anse att tillgång till den inre marknaden är ekonomiskt gynnsamt. Detta kan utläsas av att de lyfter upp vikten av och

självklarheten i att Storbritannien får tillgång till EU:s inre marknad likt Norge och Schweiz. Om vi tar fasta på denna punkt och tänker oss att det trots allt finns ett ekonomiskt incitament för medlemskap och vi således kan väga förlusten av suveränitet mot vinsterna i ekonomin så skulle en analys enligt teorin kunna göras.

För handeln är EU viktigare än någonsin säger Theresa May i sitt tal ”Why Britain Should Stay in the EU” (May, 2016). Handeln kan således anses vara ett incitament för medlemskap men att investeringar i Storbritannien skulle minska i och med ett utträde tycks inte bekymra lämnas sidan. De positiva ekonomiska effekterna av ett medlemskap är således handeln. De negativa effekterna skulle vara de stora ekonomiska kostnaderna i form av regleringar och inbetalningar till EU. Lämnas sidan tar i stort inte upp varför regleringarna inte gynnar Storbritannien, är det så att regleringarna inte gynnar något land eller är det så att det bara gynnar specifika länder? Vad gäller inbetalningarna, 350 miljoner pund i veckan, och hur Storbritannien inte får någon valuta för de pengarna så kan man tänka sig att detta beror på att de nysläppta östländerna får del av dessa pengar.

Suveränitetsargumentet som lyfts fram är tydligt, EU underminerar Storbritanniens suveränitet genom att de lagar och regler som stiftas inte är förankrade hos det brittiska folket. Storbritanniens nedsatta förmåga att kontrollera immigration, handelsförbindelser, militär, polis, underrättelsetjänst, reglering av marknader så som energi och jordbruk är ett tecken på att Storbritannien förlorar sin suveränitet till EU. Denna överföring av makt från Storbritannien till EU leder till att de lagar och regleringar som införs inte har legitimitet då de inte är förankrade hos det brittiska folket.

De negativa effekter som Storbritannien upplever till följd av nyinsläppta länder skulle enligt teorin motverkas genom *side-payments*. Några sådana kompensationer tas dock aldrig upp och vi får alltså anta att lämna sidan inte anser att de fått några sådana.

6.1.2 Konstruktivistisk teori

Lämnas sidans argument kring reglering, lagstiftning och immigration kretsar kring hur Storbritannien inte matchar med de andra länderna. Inom immigration handlar det om hur immigranter från andra EU länder tar sig in i Storbritannien vilket är en påfrestning för Storbritanniens hälsovård och ett säkerhetsshot. Säkerheten hotas genom att andra EU länder inte sköter sina gränskontroller som de bör och att de till och med säljer pass till illegala immigranter utanför EU vilka sedan tar sig vidare till Storbritannien (Vote Leave Archive, 2015).

Den kritik som riktas mot EU regleringar kretsar kring hur EU:s regler inte passar Storbritannien och hur EU byråkratin och andra EU länder ständigt förbiser och röstar ned brittiska intressen. Något som leder till stora kostnader för Storbritannien både ekonomiskt och politiskt.

6.2. Storbritannien Inom EU

6.2.1 Rationell teori

Föga förvånande är det svårt att hitta argument av lämna sidan vilka talar för att Storbritannien skulle stanna i EU. Men dessa argument finns insprängda främst i de argument vilka handlar om handel, investeringar och jobb.

På sin hemsida¹¹ skriver de att 44% av den brittiska exporten (export av varor och tjänster) går till EU. Det innebär att exporten uppgår till 13,1% av Storbritanniens BNP. Detta är ett argument vilket talar för att Storbritannien ska befinna sig inom EU då EU är den största enskilda handelspartner Storbritannien har vilket betyder att det finns betydande ekonomiska argument för att vara inom den inre marknaden.

Det argument vilket kretsar kring investeringar, att nettoinvesteringar från EU i Storbritannien minskar, är ett argument som kan tala både för att vara inom EU och utom EU. Teorin säger att ett land vilket inte är med i EU får ett kapitalutflöde, det vill säga att investeringar flödar ut från landet. För att råda bot på detta går länder med i EU. Som logisk slutsats av detta borde Storbritannien drabbas av ett kapitalutflöde till följd av att de inte längre är med i EU. Dock har lämna sidan avvisat detta.

6.2.2 Konstruktivistisk teori

Enligt konstruktivistisk teori finns det inget som talar för att lämna sidan skulle vilja stanna inom EU. De lyfter gång på gång upp hur EU inte matchar Storbritannien, varken i form av regleringar eller i det politiska. Storbritannien blir ständigt nedröstade i EU parlamentet, EU tar över brittiska institutioner och har inte Storbritanniens intressen för ögonen.

7 Slutsats

Enligt rationell utvigningsteori så väger ett land de ekonomiskt positiva effekterna av medlemskap mot förlusten av suveränitet. Teorin ger ingen mall för rätt eller fel på denna punkt, vad som anses vara ett riktigt val enligt teorin beror helt på hur högt de ekonomiska och eller säkerhetsmässiga fördelarna värderas i förhållande till förlusten i suveränitet.

Utifrån de argument som identifierats i uppsatsen kan man se tydliga paralleller mellan empiriska argument och vad teorin säger. Tillgång till den inre marknaden anses vara ett ekonomiskt incitament, de nyinsläppta utvecklade östländerna anses kosta pengar. Beroende på om EU regleringarna har förändrats i och med de nya östländerna så skulle man också kunna säga att det

¹¹ (Vote to leave Archive, 2015)

uppståt en förändring i maktbalans. Bristen på *side-payments* har skapat en obalans mellan länder både vad gäller ekonomiska intressen och maktbalansen.

Men enligt lämna sidan är inte ett medlemskap ekonomiskt gynnsamt, det skulle i så fall vara bättre att förhandla sig tillgång till den inre marknaden. Inte heller de säkerhetsmässiga argumenten följer teorin utan säkerheten anses försämrats genom EU, något som över huvud taget inte lyfts upp i teorin.

Utifrån dessa förhållanden tycks det inte finnas några incitament att stanna kvar i EU. Om Storbritannien varit ett land utanför EU tycks det inte heller finnas incitament att gå med i EU. Teorin tycks behöva utvecklas till att inkludera ytterligare ekonomiska faktorer samt att säkerheten faktiskt kan försämrats genom ett medlemskap i EU.

Inte heller enligt de konstruktivistiska teorierna finns det något incitament för Storbritannien att stanna kvar i EU. Storbritannien upplever inte någon samhörighet med EU och dess policy eller identitet.

Det är ingen enkel uppgift att försöka väga hur viktiga de olika argumenten är i förhållande till varandra. Men om man ska försöka föra samman den rationella argumentationen med den konstruktivistiska skulle man kunna tänka sig att om ett land ska lämna EU krävs det först och främst att de rationella argumenten uppfylls för att göra det till en möjlighet. Därefter kan de konstruktivistiska argumenten tippa hela avgörandet. Resonemanget bygger på följande, om ett land lämnar och vet att detta kommer leda till nationell katastrof ekonomiskt eller säkerhetsmässigt är det inte särskilt troligt att landet väljer att lämna. Men om landet ekonomiskt och säkerhetsmässigt klarar av att lämna samt att de inte känner någon samhörighet med EU så lämnar landet EU.

7. Referensförteckning

- Abraham, D., Akbar, Y.H., Böhm, M., Crawford, B., Domínguez, R., Eralp, A., Granell, F., Gungor, G., Ibryamova, N., Ilcheva, M., Krok-Paszkowska, A., Laursen, F., Lemke, C., Maas, W., Nugent, N., Roy, J., Royo, S., Schimmelfennig, F., Thiel, M. & Vilpisauskas, R. 2006, *Towards the completion of Europe. Analysis and perspectives of the new European Union enlargement*, University of Miami.
- Bloch, S. .2013, *Greenland's PM talks of 'positive' results from EU exit*.BBC News. 19 Januari 2013.Tillgänglig:<http://www.bbc.com/news/uk-21090048> [2016-11-24].
- Chand, K. .2016, *Theresa May must wake up to the crisis facing the NHS* The Guardian. 19 Oktober 2016 .,Tillgänglig:<https://www.theguardian.com/healthcare-network/2016/oct/19/theresa-may-must-wake-up-to-the-crisis-facing-the-nhs> [2016-12-17]
- CIA 2016, , *The World Factbook: Algeria* . Tillgänglig: <https://www.cia.gov/library/publications/the-world-factbook/geos/ag.html> [2016-12-24].
- Duncan, I. *Are we in this together?*. 10 Maj 2016. Tillgänglig: http://web.archive.org/web/20160519190040/http://www.voteleavetakecontrol.org/iain_duncan_smith_are_we_in_this_together [2016-12-25].
- Europeiska kommissionen 2016, 16 December 2016. *Om EU-kommissionen*. Tillgänglig: http://ec.europa.eu/about/index_sv.htm [2016-12-16,].
- Gove, M. .2016, *EU referendum: Michael Gove explains why Britain should leave the EU*. The Telegraph. 20 Februari 2016.Tillgänglig:<http://www.telegraph.co.uk/news/newstoppers/eureferendum/12166345/European-referendum-Michael-Gove-explains-why-Britain-should-leave-the-EU.html> [2016-12-17].
- Gstöhl, S. 2002, "Scandinavia and Switzerland: small, successful and stubborn towards the EU", *Journal of European Public Policy*, vol. 9(4):529-549.
- Gungor, G. 2006, "The European Parliament: An Analysis Following the May 2004 Enlargement" i *Towards the Completion of Europe*, (red.) J. Ray & R. Dinubuez, Jean Monnet Chair/University of Miami, Miami, s. 183-196.
- Haltern, U. 2004, "Integration Through Law" i *European integration theory*, (red.) A. Wiener & T. Diez, Oxford University Press, Oxford, s. 177-196.
- Harris, J. .2014, *This way to the Brexit: what would happen if Britain left the EU?*. The Guardian. 10 Oktober 2014. Tillgänglig:<https://www.theguardian.com/politics/2014/oct/10/this-way-to-brexit-what-would-happen-if-britain-left-eu> [2016-12-24].

- Hunt, A. & Wheeler, B. .2016, *Brexit: All you need to know about the UK leaving the EU*. BBC. 10 November 2016. Tillgänglig: <http://www.bbc.com/news/uk-politics-32810887> [2016-11-17].
- Hyde-Price, A. 2000, "The antinomies of European security: Dual enlargement and the reshaping of European order", *Contemporary Security Policy*, vol. 21(3):139-167.
- Ibryamova, N. & Rodríguez, R. 2006, "EU Enlargement in Theoretical Perspective: Puzzles and explanations" i *Towards the Completion of Europe*, (red.) J. Roy & R. Dominguez, Jean Monnet Chair/University of Miami, Miami, s. 39-54.
- Jachtenfuchs, M. 2001, "The Governance Approach to European Integration", *JCMS: Journal of Common Market Studies*, vol. 39(2):245-264.
- Jachtenfuchs, M. & Kohler-Koch, B. 2004, "Governance and Institutional Development" i *European integration theory*, (red.) A. Wiener & T. Diez, Oxford University Press, Oxford, s. 97-115.
- Johnson, B. 2016, *Boris Johnson exclusive: There is only one way to get the change we want – vote to leave the EU*. 16 Mars 2016,.Tillgänglig:<http://www.telegraph.co.uk/opinion/2016/03/16/boris-johnson-exclusive-there-is-only-one-way-to-get-the-change/> [2016-12-17]
- MARCUSSEN, M. 1999, "The Dynamics of EMU Ideas", *Cooperation and Conflict*, vol. 34(4):383-411.
- Mattli, W. & Plümpert, T. 2002, "The demand-side politics of EU enlargement: democracy and the application for EU membership", *Journal of European Public Policy*, vol. 9(4):550-574.
- Owen, D. .2016, *Lord Owen: 'EU has tested us to breaking point – it's time to leave'*. The Sun. 24 Februari 2016.Tillgänglig:<https://www.thesun.co.uk/archives/politics/250538/lord-owen-eu-has-tested-us-to-breaking-point-its-time-to-leave/> [2016-12-19].
- Risse, T. 2004, "Social Constructivism and European Integration" i *European integration theory*, (red.) A. Wiener & T. Diez, Oxford University Press, Oxford, s. 159-176.
- Schimmelfennig, F. & Sedelmeier, U. 2002, "Theorizing EU enlargement: research focus, hypotheses, and the state of research", *Journal of European Public Policy*, vol. 9(4):500-528.
- Schimmelfennig, F. 2004, "Liberal intergovernmentalism" i *European integration theory*, (red.) A. Wiener & T. Diez, Oxford University Press, Oxford, s. 75-94.
- Schmitter, P.C. 2004, "Neo-neofunctionalism" i *European integration theory*, (red.) A. Wiener & T. Diez, Oxford University Press, Oxford, s. 45-74.

Sogner, I. & Archer, C. 1995, "Norway and Europe: 1972 and now", *Journal of Common Market Studies*, vol. 33(3):389.

Stewart, H. & Walker, P. .2016, *Theresa May consigns Cameron to history in populist conference speech*. The Guardian. 06 Oktober 2016.
Tillgänglig:<https://www.theguardian.com/politics/2016/oct/05/theresa-may-consigns-cameron-to-history-in-populist-speech> [2016-12-10].

Taylor, A. .2016, *Brexit campaign wipes website clear, sparking speculation it is hiding its promises*. Washington Post. 27 Juni 2016.
Tillgänglig:<https://www.washingtonpost.com/news/worldviews/wp/2016/06/27/brexit-campaign-wipes-website-clear-sparking-speculation-it-is-hiding-its-promises/> [2016-12-12].

Tewes, H. 1998, "Between deepening and widening: Role conflict in Germany's enlargement policy", *West European Politics*, vol. 21(2):117-133.

The Electoral Commission 2016, 27 November 2016, *Electoral Commission | EU referendum results*. Tillgänglig: <http://www.electoralcommission.org.uk/find-information-by-subject/elections-and-referendums/past-elections-and-referendums/eu-referendum/electorate-and-count-information> [2016-11-27].

Vote Leave 2015, 29 September 2016, *Vote Leave*. Tillgänglig:
<http://voteleavetakebackcontrol.org> [2016-12-12].

Vote Leave Archive 2015, 29 September 2016, *Voteleavetakecontrol Archive*
. Tillgänglig:
<http://web.archive.org/web/20160520211303/http://www.voteleavetakecontrol.org/> [2016-12-12].

Wæver, O. 2004, "Discursive Approaches"
" i *European integration theory*, (red.) A. Wiener & T. Diez, Oxford University Press, Oxford.

Wall, S. 2013, *The Official History of Britain and the European Community*, Routledge, London [u.a.].

Weiner, A. & Diez, T. 2004, "The Mosaic of Integration Theory"
" i *European integration theory*, (red.) A. Wiener & T. Diez, Oxford University Press, Oxford, s. 1-21.

Wiener, A. & Diez, T. 2004, *European integration theory*, 1. ed. uppl, Oxford Univ. Press, Oxford [u.a.].